

și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate”. În mod deosebit trebuie accentuat faptul că la muncă sînt obligați numai condamnații apti de a lucra și că supunerea la muncă este precedată de un examen medical și alte asemenea măsuri.

Referințe bibliografice

1. Bălan A., Stănișor E., Mincă M. Penologie. București, 2003.
2. Carp S. Prevenirea criminalității penitenciare. Chișinău, 2004.
3. Florian Gh. Dinamică penitenciară. Reforma structurii interne. București, 1999.
4. R.Chiriță. Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Culegere de hotărîri, 2005. București: Editura C.H.Beck, 2007.
5. Carp S., Osadci C., Rusu O. Drept execuțional penal. Chișinău, 2007.
6. Gheorghe F. Fenomenologie penitenciară. București, 2003.
7. Florea V., Florea L. Dreptul execuțional penal. Chișinău, 1999.

ELEMENTUL MATERIAL AL INFRAȚIUNII DE PRIMIRE A UNEI REMUNERAȚII ILICITE PENTRU ÎNDEPLINIREA LUCRĂRILOR LEGATE DE DESERVIREA POPULAȚIEI

Sergiu GAVAJUC,
doctorand ICJP al AȘM

SUMMARY

Conceptualization of the need to involve criminal liability in the sphere of the provision of services and works led to clarifying and defining the limits of this liability in order to target the implications of the legislature to improve the legal framework and uniformity of judicial practice liability criminal illicit receipt of a payment for the performance of works related to public service.

Keywords: compensation, remuneration, illicit, service of the population, employee, work, paper, enterprise, institution, organization, racketeering

REZUMAT

Conceptualizarea necesității implicării răspunderii penale în sfera prestării serviciilor și de executare a lucrărilor a generat clarificarea și precizarea limitelor acestei răspunderi juridice, în vederea direcționării implicațiilor legiitorului în scopul perfecționării cadrului normativ și uniformizarea practicii judiciare în materia răspunderii penale pentru primirea unei remunerații ilicite la îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației.

Cuvinte-cheie: recompensă, remunerație, ilicită, deservire a populației, salariat, lucrare, serviciu, întreprindere, instituție, organizație, extorcare.

Introducere. Domeniul de deservire a populației este unul complex și variat, fapt care impune mecanisme specifice și bine calculate de intervenție a mijloacelor juridice, în particular juridico-penale, în această sferă. Aceste relații sociale suportă modificări de la o etapă la alta de dezvoltare a societății, iar din perspectiva tendințelor de dezvoltare actuală a Republicii Moldova ele au fost conturate sub un alt unghi de vedere decît în trecutul nu prea îndepărtat.

Din aceste raționamente, pare a fi absurdă ideea de modificare a relațiilor sociale incidente răspunderii penale, fără a modifica însăși intervenția în cadrul acestor relații sociale.

Rezultate obținute și discuții. Conform art. 256 Cod penal al RM, infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației este descrisă ca fiind primirea, prin extorcare, de către un salariat dintr-o întreprindere, instituție sau organizație, a unei remunerații sau a altor avantaje patrimoniale pentru îndeplinirea unor lucrări sau

pentru prestarea unor servicii în sfera comerțului, alimentației publice, transportului, deservirii sociale, comunale, medicale sau de altă natură, lucrări și servicii ce țin de obligațiile de serviciu ale acestui salariat.

Deci, elementul material al infracțiunii constă în acțiunea de primire de către un salariat a unei sume de bani sau a altor foloase [5, p. 130]. Unii autori ruși menționează că această faptă constă în primirea de la cetățeni, prin extorcare, a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației pentru realizarea altor acțiuni în domeniul comerțului, deservirii sociale, comunale, medicale, de transport ori din altă sferă de deservire a populației [6, p. 14].

Prin „primire” se are în vedere luarea în posesie a unui bun care se înmînează; încasarea unei sume de bani; acceptarea unui serviciu, privilegiu, avantaj etc. Pentru existența infracțiunii, nu interesează dacă făptuitorul primește remunerația direct sau indirect, prin intermediul unei alte persoane. Persoana interpusă trebuie să răspundă pentru complicitate la infracțiunea prevăzută de

art. 256 C. pen. al RM [2, p. 225; 4, p. 876].

După cum reiese din conținutul art. 256 C. pen. al RM, persoana care primește remunerația ilicită este o persoană fără funcție de răspundere (salariat), în limitele obligațiilor căruia intră executarea lucrărilor ori prestarea serviciilor. Sintagma utilizată în lege de „primire a unei remunerații pentru îndeplinirea unor lucrări sau prestarea unor servicii ce țin de obligațiile de serviciu ale acestui salariat” nu urmează a fi cercetată din punct de vedere textual, deoarece, în sensul primirii fizice, obiectul material al remunerației ilicite poate fi transmis și rudei solicitantului ori unui prieten, unui cunoscut al acestuia. Pentru componența infracțiunii în cauză, această circumstanță nu are o mare importanță, deoarece semnele vizate sînt exterioare componenței infracțiunii respective. Este important doar ca persoana să obțină o remunerație ilicită prin extorcere [1, p. 22].

Caracterul comisiv al infracțiunii pune în evidență primirea ca o obținere, o încasare de către persoana vinovată a diferitor bunuri materiale, ca supravaloare plății stabilite pentru îndeplinirea lucrărilor ori prestarea serviciilor [8, p. 51].

Astfel, V. B. Brovikov, V. A. Vladimirov și S. I. Nikulin indică asupra faptului că nu are importanță dacă această recompensă ilicită a fost primită pînă ori după îndeplinirea lucrării ori prestarea serviciului solicitat [8, p. 51].

În context, V. I. Kolosov și L. K. Malakov subliniază că remunerația are caracter ilicit și presupune un venit ilegal cu caracter patrimonial, nu este important timpul în care a fost primită această remunerație ilicită – pînă sau după realizarea acțiunii necesare clientului. Necesare este ca între primirea remunerației ilicite și săvîrșirea faptei să existe un raport causal nemijlocit [6, p. 15-16].

Nu are influență asupra clasificării elementului material forma primirii remunerației ilicite, însă obligatoriu este faptul ca această primire a recompensei patrimoniale pentru îndeplinirea lucrării ori

prestarea serviciului să poarte un caracter *illegal*. În viziunea noastră, caracterul *illegal* urmează a fi raportat la fapta prejudiciabilă comisă (elementul material al infracțiunii), dar nu la remunerație. Prin deducție logică, în cazul în care primirea unei remunerații este ilicită, este ilicit și însuși conținutul acestei remunerații.

Primirea ilegală a unei remunerații presupune pierderea de către o parte și obținerea de către cealaltă parte a unui cîștig material în sensul larg al cuvîntului, dar nu numai transmiterea și primirea fizică a banilor, a titlurilor de valoare ori a dreptului patrimonial. Este evident că nu are importanță caracterul relațiilor de natură juridico-civilă ale persoanei care oferă o asemenea remunerație. Ea poate transmite bunuri, valori materiale, alte beneficii cu caracter patrimonial, nefiind proprietarul real al acestora.

În toate formele descrise și în multe altele de primire a unei remunerații ilicite, în calitatea celui care oferă o asemenea remunerație apare persoana particulară, care acționează, de regulă, în interese personale. Însă, în practica judiciară au intervenit și cazuri în care persoana cu funcție de răspundere din cadrul unei întreprinderi de stat oferă o remunerație ilicită unei persoane fără funcție de răspundere (salariat) care aparține întreprinderii, ce execută lucrarea, adică primul acționează în interesele întreprinderii. V. K. Matveiciuk consideră că în acest caz nu se poate invoca prezența infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, deoarece legea indică că asemenea servicii trebuie să fie acordate populației, dar nu întreprinderii, instituției, organizației [1, p. 22-23].

Potrivit textului art. 256 C. pen. al RM, nu se pune accent pe destinatarul direct al acestor lucrări ori servicii, importante fiind: determinarea elementului material de primire a unei remunerații ori a altor avantaje patrimoniale, modul de acțiune – prin extorcere, sfera de incidență a acestor lucrări ori servicii – comer-

țul, alimentație publică, transport, deservire socială, comunală, medicală sau de altă natură [7]; legătura incidentă dintre limitele lucrărilor și serviciilor îndeplinite/prestate și limitele obligațiilor de serviciu ale salariatului.

Are o importanță deosebită problema vizând caracterul faptei care pune în mișcare îndeplinirea lucrării ori prestarea serviciului. Potrivit structurii tehnice a normei prevăzute de art. 256 C. pen. al RM, aceste acțiuni sînt dispuse în afara componenței de infracțiune. Nu are importanță, în acest sens, a executat persoana lucrarea, a prestat serviciul ori nu. Însă descoperirea caracterului faptelor corespunzătoare și a condiționării ei de obținerea unei remunerații ilicite este importantă pentru calificarea corectă a lor.

Normativul penal indică în mod expres la faptul că remunerația se primește „pentru îndeplinirea unor lucrări sau pentru prestarea unor servicii [...], lucrări și servicii ce țin de obligațiile de serviciu ale acestui salariat”. Persoana care extorcă o remunerație ilicită pentru îndeplinirea unei lucrări în ordinea unei activități individuale nu poate fi supusă răspunderii penale pentru primirea unei remunerații ilicite în vederea îndeplinirii lucrărilor legate de deservirea populației [1, p. 23].

Literatura de specialitate evidențiază premisa după care răspunderea penală pentru infracțiunea în cauză urmează să intervină doar cu condiția că remunerația ilicită a fost primită pentru îndeplinirea lucrărilor ori prestarea serviciilor legate de deservirea populației, care intră în cercul obligațiilor de serviciu ale vinovatului [8, p. 52-53]. În acest sens, considerăm că autorii V. B. Brovikov, V. A. Vladimirov și S. I. Nikulin au pus în evidență limitele obligațiilor ce intră în competența salariaților, dar nu momentul de consumare a infracțiunii, fiind posibilă identificarea infracțiunii și în formă atipică, consumarea fiind anterioară primirii propriu-zise a acestei remunerații ilicite [8, p. 53].

Din cele anunțate anterior reiese cu certitudine faptul că infracțiunea de primire a unei remunerații ilici-

te pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației este manifestată prin forme active ale activității comportamentale a subiectului infracțiunii. Analiza practicii judiciare în această materie ne permite să evidențiem metodele principale ale acestei infracțiuni: a) extorcarea direct exprimată a remunerației pentru îndeplinirea lucrărilor ori prestarea serviciilor [1, p. 20; 8, p. 51] și b) extorcarea pe calea creării condițiilor necesare [1, p. 20; 6, p. 52].

În opinia autorului V. K. Matveiciuk, pot fi evidențiate principalele procedee de comitere a infracțiunii de asemenea gen, care pot fi clasificate în felul următor:

1) acțiuni care împiedică îndeplinirea lucrării ori prestarea serviciului în ordinea stabilită și în termenele indicate: invocarea lipsei lucrătorului care în fapt ar trebui să deservească teritoriul; stabilirea unui rînd fals pentru îndeplinirea lucrării ori prestarea serviciului concret; invocarea lipsei pieselor necesare, care, în fapt, există; tărăgănarea termenelor de executare a lucrărilor și prestare a serviciilor din motivele unui volum mare de lucru, alte motive inventate;

2) refuzul neîntemeiat de la îndeplinirea obligațiilor stabilite conform serviciului sau lucrării; refuzul de a îndeplini lucrarea ori de a presta serviciul din motivul unei ineficiențe pentru lucrător; refuzul de a îndeplini lucrarea ori de a presta serviciul din anumite motive inventate etc.;

3) crearea artificială ori folosirea anumitor obstacole ca temei pentru primirea remunerației ilicite; anunțarea unui rînd în cadrul întreprinderii, instituției, organizației etc. [1, p. 21].

Totuși, sistematizarea practicii judiciare pune la dispoziție trei forme de extorcare: 1. Cerința unei remunerații ilicite prin amenințarea cu săvîrșirea unor asemenea fapte, care intră în limitele atribuțiilor profesionale ale acestei persoane, prin care se pot cauza daune intereselor legitime ale persoanei (fiind caracteristică prezența cerinței directe de a transmite această remunerație,

confirmată prin amenințarea de a cauza daune intereselor legitime ale persoanei. Lucrătorul din sfera de deservire a populației poate, în acest context, să amenințe atît cu săvîrșirea unor fapte ilegale în raport cu clientul, cît și prin abținerea realizării faptelor legale în adresa acestuia. În acest sens pot apărea ca exemple cazurile de cerere a remunerației ilicite prin amenințarea neîndeplinirii în termen a întregului ansamblu de lucrări legate de reparația apartamentului).

2. Crearea unor asemenea condiții, în mod intenționat, de către lucrătorul implicat în sfera de deservire a populației, în care acesta este impus de situație de a achita remunerația ilicită pentru evitarea unor consecințe nefaste în raport cu interesele sale legitime (se deosebește de prima printr-o variantă mult mai mascată de impunere din partea lucrătorului din sfera de deservire a populației: nu este prezentă cerința directă de a se achita remunerația ilicită și o amenințare directă de a cauza daune intereselor legitime ale clientului. Însă, persoana vinovată comite asemenea fapte – acțiuni ori inacțiuni – care pun clientul în situația de a alege: de a transmite o remunerație ilicită ori de a suporta o daună intereselor sale concrete, protejate prin lege. În calitate de exemplu, poate fi situația tărăgănării îndelungate și intenționate a îndeplinirii lucrării, prestării serviciului etc. [6, p. 17]). Și primei, și celei din urmă forme a extorcării îi este caracteristică constrîngerea (directă, deschisă ori indirectă, tacită) de a transmite remunerația ilicită.

3. Cerința lucrătorului din sfera de deservire a populației de a i se transmite remunerația ilicită în vederea satisfacerii cerinței legale a persoanei, pe care, în fapt, a fost obligat și a avut posibilitatea de a o realiza în mod real, nedepășind cercul împuternicirilor sale (constă în cerința persoanei vinovate de a i se transmite o remunerație ilicită pentru îndeplinirea solicitării legale a persoanei, dacă acțiunile care formează această solicitare intrau în cercul împuternicirilor și obligațiilor profesionale ale lucrătorului din sfera

de deservire și acesta a fost obligat de a le săvîrși și a putut să le execute fără depășirea limitelor acestor împuterniciri (de exemplu, cerința de a se achita plata pentru taxi în ambele direcții doar pentru deplasarea într-o singură direcție etc.). În esență, și în conținutul acestei ultime forme, deși nu este prezentă o amenințare directă de a încălca interesele legale ale clientului, este prezentă constrîngerea în variantă indirectă: dacă clientul nu este de acord de a oferi o remunerație ilicită, refuzul în îndeplinirea solicitării sale legale va determina încălcarea intereselor apărute de lege).

În opinia autorilor S. Brînză și V. Stati, această clasificare nu influențează asupra calificării faptei conform art. 256 C. pen. al RM, însă poate fi luată în vedere la individualizarea pedepsei [2, p. 225]. Lipsa însă a modului de acțiune prescris în cazul infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației – extorcarea – determină și lipsa infracțiunii în ansamblu [8, p. 52]; în lipsa extorcării în sensul descris anterior lipsește unul dintre semnele constitutive ale infracțiunii (semn obiectiv) și, în ansamblu, lipsă este componența de infracțiune.

Primirea prin extorcare a remunerației se realizează numai ca urmare a cedării în fața cererii insistente, a pretențiilor susținute din partea făptuitorului și înmănării, transmiterii banilor, bunurilor necuvenite, ca acțiune corelativă. Simpla pretindere sau acceptare a remunerației ilicite nu va constitui infracțiune prevăzută de art. 256 C. pen. al RM. În lipsa metodei de extorcare, primirea unei remunerații nu poate fi calificată în baza art. 256 C. pen. al RM [9]. În astfel de condiții, primirea unei remunerații ilicite poate atrage răspundere conform art. 315 C. con. al RM [10] – „primirea (luarea) în exercițiul funcțiunii de recompensă nelegitimă sau de folos material, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii” [2, p. 225-226; 4, p. 876].

Răspunderea penală pentru primirea unei remunerații ilicite la

îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației intervine doar cu condiția că această recompensă ilicită este primită pentru îndeplinirea lucrărilor și prestarea serviciilor care intră în cercul obligațiilor de serviciu ale salariatului. Or nu are importanță faptul dacă asemenea lucrări ori servicii erau îndeplinite/prestate de către salariat în mod permanent, provizoriu sau potrivit unei însărcinări speciale [8, p. 52-53]. Limitele acestor obligațiuni de serviciu reies din cadrul normativ în vigoare, contractele de muncă, instrucții, regulamente de activitate în cadrul acestor întreprinderi, instituții ori organizații implicate în procesul de deservire a populației, precum și din textul unor ordine, dispoziții date în scris ori verbal.

Din contextul premiselor anunțate anterior reiese că remunerația ilicită poate fi primită doar pentru îndeplinirea unor lucrări ori prestarea unor servicii care țin de obligațiile de serviciu ale acestui salariat. La examinarea problemei legate de primirea unei astfel de remunerații, legislația penală are în vedere această faptă în afara timpului comiterii ei. Corespunzător, ilegală va fi considerată oricare remunerație primită până la săvârșirea acestei acțiuni, precum și după realizarea ei [1, p. 23]. Infracțiunea poate fi comisă atât în cadrul întreprinderii, instituției, organizației care asigură deservirea populației (magazin, atelier, frizerie), cât și în apartamente, alte locuri ale clientului [6, p. 20].

Legea nu determină în interesele cărei persoane se comite acordarea remunerației ilicite. De regulă, figurează interesele personale, dar pot fi stabilite cazuri de acordare a remunerației ilicite în interesele persoanelor terțe. Dacă în primul caz interesul coincide cu avantajul persoanei, în cel de-al doilea caz interesul va fi un element component al acestui interes general.

În contextul normativului penal se recunoaște ilegală remunerația acordată persoanei care îndeplinește lucrarea ori prestează serviciul indiferent de faptul dacă va profita din urma acțiunilor eventuale comise persoana care acordă remunerația

ilicită, alte persoane ori un grup de persoane. Inevitabilitatea acestei concluzii este evidentă, deoarece în fiecare din cazurile enunțate sînt prezente atât semnele obiective, cât și cele subiective ale infracțiunii, adică este cazul unui atentat socialmente periculos asupra relațiilor sociale care asigură activitatea normală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor din sfera de deservire a populației.

În cazul în care recompensa ilicită a fost primită prin extorcere, dar pentru îndeplinirea unor lucrări ori prestarea serviciilor care nu intră în cercul atribuțiilor de serviciu ale salariatului, infracțiunea de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației lipsește [8, p. 53]. Deci, esențial este ca salariatul să „îndeplinească un act în virtutea funcției sale”, adică este vorba despre îndeplinirea unui act care intră în atribuțiile de serviciu ale salariatului, iar prin expresia *obligat în temeiul funcției sale* se înțelege că îndeplinirea actului constituie o îndatorire de serviciu a salariatului. Cu alte cuvinte, este vorba de îndeplinirea unui act întotdeauna licit și totodată obligatoriu pentru funcționar [11, p. 130].

Acțiunile persoanei care intră în limitele obligațiilor sale de serviciu și sînt condiționate de remunerația ilicită constituie un semn important și determinant al infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM. Or, în funcție de interpretarea termenilor utilizați în lege care vizează acțiunile ce intră în limitele obligațiilor de serviciu ale acestui salariat, se determină și limitele răspunderii penale. Determinarea succintă și precisă în lege a caracterului acțiunilor persoanei constituie un criteriu de stabilire a limitelor răspunderii pentru primirea unei remunerații ilicite la îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației. După cum reiese din formularea normativă a acestui semn, este vorba despre funcțiile de serviciu ale persoanei, care intră în limitele competenței de serviciu generale.

Art. 256 C. pen. al RM stabilește răspunderea penală doar pentru fap-

tele care intră în limitele competenței de serviciu a persoanei. Stabilirea caracterului acțiunilor condiționate de remunerația ilicită în formularea prevăzută de art. 256 C. pen. al RM constituie, în mod evident, menționează V. K. Matveiciuk, o premisă corectă. Ea în mod corespunzător stabilește limitele răspunderii penale pentru primirea unei remunerații ilicite, constituind, ca esență, un criteriu al acestei răspunderi juridice. De asemenea, aceasta stabilește și orientează represiunea penală față de persoana care primește remunerații ilicite. Din cele constatate reiese faptul că dacă remunerația ilicită este extorcată pentru fapte ce nu intră în obligațiile de serviciu ale salariatului, atunci este lipsă componenta infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM [1, p. 24-25].

Pentru consumarea infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației este necesară stabilirea legăturii conexe dintre fapta de primire și acele acțiuni ale lucrătorului (salariatului) pentru care a fost transmisă această remunerație ilicită. Corelația în cauză poate avea caracter dublu: în primul rînd, primirea unei asemenea remunerații poate preceda săvârșirea acțiunilor; în al doilea rînd, remunerația poate fi primită după executarea anumitor lucrări și, în acest sens, îndeplinirea acțiunii de serviciu condiționează primirea remunerației.

Prezența corelației dintre activitatea de serviciu și recompensa patrimonială primită de la client constituie, reieșind din structura tehnico-juridică a normei penale, un semn obligatoriu. Din aceste considerente, dacă între primirea de către salariat a unei careva remunerații, în afara sursei primite în mod legal, și acțiunile sale, ce completează situația de serviciu, pe care putea să le comită doar datorită acestei situații, nu există o anumită legătură, dacă această remunerație se acordă nu pentru o lucrare ori un serviciu în ordinea obligațiilor de serviciu, ci din alte motive (relații de rudenie, prietenesți etc.), în acest caz nu există o componentă a infracțiunii

de primire a remunerației ilicite. S. Brînză și V. Stati constată că, prin aplicarea metodei de extorcare, se lezează în mod evident libertatea psihică (morală) a persoanei (și relațiile sociale aferente), ca obiect juridic secundar al infracțiunii prevăzute de art. 256 C. pen. al RM. Este cunoscut, menționează S. Brînză și V. Stati, că prin „libertate psihică (morală) a persoanei” se înțelege puțința ce-i este lăsată fiecărei persoane de a hotărî (de a dispune), în toate actele sale, *în cadrul ordinii juridice*, după cum va crede de cuviință, deci după cum îi vor dicta conștiința, sentimentele și interesele sale. Prin urmare, subliniază autorii, în cazul extorcării se au în vedere numai acele interese amenințate ale victimei care au un caracter legitim, deci sînt interese ocrotite de lege [12, p. 50-55, citat după 2, p. 225].

Acțiunile persoanei care a comis primirea unei recompense ilicite prin extorcare, iar ulterior a însușit banii transmiși ca taxă pentru îndeplinirea lucrării ori pentru prestarea serviciului urmează a fi calificate după regulile concursului de infracțiuni – art. 256 și art. 191 C. pen. al RM. Primirea unei remunerații ilicite la inițiativa clientului, în lipsa semnelor extorcării, nu constituie infracțiune prevăzută de art. 256 C. pen. al RM. Această situație constituie, menționează S. Brînză, o problemă controversată a teoriei și a practicii penale. După cum anunță autorul citat, în general, așa-numitele „infracțiuni de corupție” cuprind unele fapte prevăzute în cap. XV și cap. XVI din Partea Specială a C. pen. al RM. Datorită naturii sale preponderent patrimoniale, infracțiunile de corupție comportă anumite similitudini cu faptele incriminate în cadrul cap. VI. Nu rareori, aceste similitudini generează controverse privind încadrarea juridică a unei sau a altei fapte penale [13, p. 107-108].

Printre principalele controverse se numără dilema calificării dobîndirii ilicite a foloaselor necuvenite: infracțiune de corupție sau infracțiune contra patrimoniului. Se are în vedere ipoteza în care o persoană

încearcă să transmită foloasele necuvenite (destinate unei persoane cu funcție de răspundere ori unei persoane care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală) prin intermediul unui mijlocitor suspect. Acest mijlocitor trece foloasele necuvenite în folosul său, deoarece are tot temeiul să conteze pe faptul că și corupătorul (mituitorul) „nerealizat”, conștientizînd că a fost indus în eroare, probabil va încerca să-și recupereze banii, însă fără a face public cazul, deci fără a apela la organele de drept. Încercînd să cumpere favoarea unui factor de decizie, corupătorul (mituitorul) „nerealizat” violează grosolan normele morale și juridice. Din această cauză, el nu poate miza pe recăpătarea legală a banilor săi, fără riscul de a fi tras la răspundere penală pentru tentativa de corupere activă (art. 27 și 325 C. pen. al RM) sau tentativa de dare de mită (art. 27 și 334 C. pen. al RM) [13, p. 107-108].

Concluzii:

1. Etapa actuală de evoluție a economiei naționale este caracterizată de dezvoltarea complexă și dinamică a sferei de deservire. Prin intermediul acestui domeniu al economiei naționale se tinde de a soluționa un șir de probleme sociale legate nemijlocit de asigurarea necesităților tot mai mari ale populației prin intermediul unei varietăți de servicii.

2. Identificarea unor forme și metode noi de reglementare a sferei de deservire constituie o prioritate iminentă, pentru că numai prin asigurarea acestor elemente ale economiei naționale se va putea decide nivelul de eficiență a sistemului economic în ansamblu. Cu toate acestea, sfera de deservire a populației se manifestă ca un complex de elemente economice componente, care este orientat spre asigurarea bunăstării populației în ansamblu și a fiecărei persoane în parte.

3. Operînd cu descrierea laturii obiective a infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite, urmează a fi stabilite momentele legate de: semnele ce caracterizează fapta – primi-

rea unei remunerații ilicite; semnele ce caracterizează particularitățile acțiunilor persoanei, pentru comiterea cărora se oferă remunerația ilicită; conexiunea dintre primirea unei remunerații ilicite și faptele persoanei pentru care se oferă o remunerație ilicită; momentul consumării infracțiunii de primire a unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației.

4. Extorcarea de bunuri sau bani în calitate de remunerație ilicită constă în cererea insistență a acestora de către făptuitor pentru îndeplinirea unor lucrări sau pentru prestarea unor servicii în sfera comerțului, alimentației publice, deservirii sociale, comunale, medicale, a transportului sau de altă natură, lucrări și servicii ce țin de obligațiile de serviciu ale acestui salariat (lucrător).

5. Legea nu determină în interesele cărei persoane se comite acordarea remunerației ilicite. De regulă, figurează interesele personale, dar pot fi stabilite cazuri de acordare a remunerației ilicite în interesele persoanelor terțe.

6. Caracterul obligațiilor de serviciu ale funcționarului este altul (reprezintă o autoritate de stat, publică) în raport cu cele ale lucrătorului (salariatului) – subiect al infracțiunii din art. 256 C. pen. al RM – care sînt de natură comercială, privată.

Referințe bibliografice

1. Матвейчук В.К. Уголовно-правовая борьба Органов Внутренних Дел с получением незаконного вознаграждения от граждан за выполнение работ, связанных с обслуживанием населения (вопросы квалификации). Учебное пособие. Киев: Научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел, 1989. 72 с.

2. Brînză S., Stati V. Drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: USM, 2011. 1324 p.

3. Codul penal al Republicii Moldova din 18.04.2002, nr. 985-XV. În: MO, 14.04.2009, nr. 72-74, art. 195. <http://lex.justice.md/index.php?action=>

view&view=doc&id=331268. Vizitat: 25.01.2014.

4. Manualul judecătorului pentru cauze penale. Ediția I. Cond. științ. M. Poalelungi. Chișinău: Asociația Judecătorilor din Moldova, 2013. 1192 p.

5. Dongoroz V., Fodor I., Kahane S. ș.a. Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială. Vol. IV. Ediția a II-a. București: Editura Academiei Române, 2003. 932 p.

6. Колосов В. И., Малаков Л. К. Ответственность за поборы и нарушение правил торговли. Горький: МВД СССР, 1983. 63 с.

7. Комментарий к Уголовному Кодексу Республики Казахстан (Особенная часть). <http://law.delovomir.kz/laws/view/2917/1/page:28>. Vizitat: 26.01.2014.

8. 9. Бровиков В.Б., Владимиров В.А., Никулин С.И. Квалификация хозяйственных преступлений, расследуемых органами внутренних дел. Под редакцией В.А. Владимиров. Москва: Московская специальная средняя школа милиции МВД СССР, 1988. 70 с.

9. 13. Antoniu G. Tentativa (doctrină, jurisprudență, drept comparat). București: Editura Societății Tempus, 1995. 316 p.

10. 14. Codul contravențional al Republicii Moldova din 24.10.2008, nr. 218. În: MO, 16.01.2009, nr. 3-6, art. 15. <http://lex.justice.md/md/330333/>. Vizitat: 25.01.2014.

11. 15. Dongoroz V., Fodor I., Kahane S. ș.a. Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială. Vol. IV. Ediția a II-a. București: Editura Academiei Române, 2003. 932 p.

12. 16. Moscalciuc I. Latura obiectivă a infracțiunilor prevăzute de art. 254-256 CP RM. În: Revista Națională de Drept, 2007, nr. 7, p. 50-55.

13. 17. Brînză S. Dobîndirea ilicită a foloaselor necuvenite: faptă contra patrimoniului sau faptă de corupție?, p. 107-113. În: Materialele Conferinței internaționale „Prevenirea și combaterea corupției în Republica Moldova: aspecte teoretice și practice”. Chișinău: Transparency International, 2004, 274 p. http://transparency.md/Docs/2004/2004_conferinta.pdf. Vizitat: 26.01.2014.

Recenzent:

Viorel V. BERLIBA,
dr. hab. în drept, conf. univ.

АДМИНИСТРАТИВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ПРАВОНАРУШЕНИЯ В ОБЛАСТИ ЭНЕРГЕТИКИ И ЖИЛИЩНО- КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА

В. ЧЕРБА,

доктор права, и.о. доцента, проректор Европейского
университета Молдовы

SUMMARY

In its submission the author examines one of the most vital issues of our society - the administrative responsibility for violations in the field of energy and housing and communal services.

In the popular, accessible to any user form author presents particular application of the administrative responsibility for violations in the field of energy and housing and communal services.

Keywords: energy, electricity, thermal energy, heat, administrative liability, penalty, customers, suppliers.

* * *

В представленном материале автор рассматривает одну из самых жизненно важных проблем нашего общества - административную ответственность за правонарушения в области энергетики и жилищно-коммунального хозяйства.

В популярной, доступной для любого потребителя форме автор излагает особенности применения административной ответственности за правонарушения в области энергетики и жилищно-коммунального хозяйства.

Ключевые слова: энергетика, электроэнергия, тепловая энергия, теплоснабжение, административная ответственность, штраф, потребитель, поставщик.

Актуальность данной темы обусловлена несовершенством норм Кодекса Республики Молдова о правонарушениях (далее - КоП РМ) № 218-XVI от 24 октября 2008 года, которым предусмотрена административная ответственность за правонарушения в области энергетики и жилищно-коммунального хозяйства [1]. В частности, Главой X Книги Первой КоП РМ не установлена административная ответственность за несанкционированное отключение тепловой энергии и природного газа, а также за незаконный отказ в подключении потребителем к системе теплоснабжения.

Изложение основного материала. Статья 161 КоП РМ устанавливает административную ответственность за несанкционированное отключение

электроэнергии. Однако административная ответственность за несанкционированное отключение тепловой энергии и природного газа не установлена, хотя таких нарушений немало.

Согласно части (10) ст. 42 закона РМ «О тепловой энергии и продвижении когенерации» № 92 от 29 мая 2014 года нарушение положений частей (7), (8) и (9) ст. 42 влечет наказание в соответствии с КоП РМ [2].

Части (7) и (9) ст. 42 закона РМ «О тепловой энергии и продвижении когенерации» устанавливают условия и порядок отключения от системы коллективного теплоснабжения.

Серьезные недостатки имеет ст. 180 КоП РМ, устанавливающая административную ответственность за нарушение жилищного законодательства.